

جلسه ۲۸۹

صورت مشروح مذاکرات شب

پنجشنبه ۶ شهر رمضان المبارک ۱۳۲۹

آقای میرزا مرتضی قلیخان نایب رئیس ۳ ساعت از شب گذشته بکرسی ریاست جلوس نمودند و پس از پنج دقیقه مجلس رسماً تشکیل یافت (آقای میرزا ابراهیم خان صورت جلسه قبل را قرائت کردند)

اسامی غائبین جلسه قبل بترتیب ذیل قرائت شد آقایان : ناصر الاسلام - آقا میرزا احمد - اسدالله خان کردستانی - آقا سید محمد باقر ادیب بدون اجازه غایب بودند آقایان آقا میرزا رضای مستوفی با اجازه غایب بودند آقایانیکه از وقت مقرره تخلف کردند شاهزاده سلیمان میرزا یکساعت و نیم دکتر اسمعیل خان یکساعت حاج امام جمعه ۵۰ دقیقه شریف العلماء - میرزا علی اصفهانی ۴۵ دقیقه حاج مصدق الممالک ۴۰ دقیقه حاجی سید نصرالله ذکاء الملك حاجی وکیل الرعایا - حاج شیخ رئیس - کاشف میرزا یانس ۳۵ دقیقه حاج میرزا رضاخان نجم آبادی آقا شیخ غلامحسین نیم ساعت .

نایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی هست ؟

انتظام الحکماء - در صورت مجلس نوشته شده است که آقای لواء الدوله ۵ نفر زیاد میدانستند و بنده موافق بودم و حال آن که بنده ۶ نفر را هم کم میدانستم و پیشنهادی هم کردم فرستادم آن را هم قید نکرده اند باید قید شود در پیشنهاد خودم توضیح دادم .

نایب رئیس - اصلاح میشود صورت مجلس با این اصلاح تصویب شد و رایورتنی است از سردار محیی که بتوسط آقای رئیس الوزراء بمجلس فرستاده اند خوانده میشود (بعبارت ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه . مشروحه از آقایان سردار محیی و معین همایون بعنوان مجلس مقدس رسیده بود لطفاً فرستاده و ملاحظه فرموده بنظر نمایندگان محترم خواهد رسید تفیصل فتح نمایان اردوی منصور را هم نوشته اند که خلاصه آن بطبع میرسد و از نظر شریف میگردد .

مقام منبع دارالشورای کبری شیدالله ارکانه مختصری از جنگ روز جمعه سلخ ماه که در نزدیک عباس آباد خاک سواد کوه اتفاق افتاد شرح مفصل او را بمقام ریاست وزرای عظام داشت شو که عرض و خاطر مبارک نمایندگان محترم را از مجمل آن مستحضر مینمائیم عده اشرار ۲ هزار نفر سوار و پیاده فرمانده کل اسمعیل خان مراد خان با پسرانش سر کردگان جزء لطف علی خان برادر اسمعیل خان برادر های رشید السلطان و انتظام لشکر خواجهوند عراض خان ترکمان الحاصل غیر از محمدعلی میرزا و شعاع السلطنه تمام سر کرده گان او بادو عراده توپ بودند فدائیان و جناب سالار - بهادر که در واقع بهادری است بی مثل و مانند بایک ۱۵۰ نفر سوار بختیاری و مجاهد حال بفضل خدا و اقبال دولت مشروطه تصمیم و حمله نمودیم یک ساعت بعد از ظهر تسلیم فتح و فیروزی وزید سر کرده گان تحمیقاً غیر از اسمعیل خان و مرادخان که فرار کردند

در مجلس کمتر شود بلکه برای یک مقصود عمده دیگری است که در ضمن اینکه آن کمیسیون مشغول مذاکره و مذاقه است اذهان نمایندگان بتواند در این مدت حاضر شده باشند که وقتیکه این لایحه میآید بمجلس نمایندگان از روی یک تصویبنامه بتوانند اظهار عقیده در آن بکنند همان طور که گفتند از روی تجربه دیده ایم نشده تصور میکنم که تجربه هم بما نشان داده است که اغلب مطالبی که بمجلس آمده است و فوری در مجلس مطرح شده است و گذشته است دوچار اشکالات عمده شده ایم و چقدر اسباب زحمت فراهم شده است .

ولی اول برود بکمیسیون آن کمیسیون که می نشینند رسیدگی میکنند و یک مطلبی را تهیه میکنند و بمجلس میآورد این یک چیز فوق العاده نیست و جهت اینکه امشب هم مجلس رأی نداد که جزء دستور امشب گذاشته شود این بود و البته یقین دارم که مجلس تصویب خواهد کرد که جزء دستور آتی گذاشته شود و تا جلسه آتی هم البته رایورتن آن از کمیسیون خواهد رسید .

رئیس - در اینکه هر لایحه باید یک کمیونی برود حرفی نیست در این باب رأی نخواهیم گرفت باید رأی گرفت که یک کمیسیون مخصوص انتخاب شود یا نه آقایانی که تصویب میکنند که یک کمیسیون مخصوص برای این امر تشکیل شود قیام نمایند اغلب قیام نمودند

رئیس - با کثرت تصویب شد حالا در باب عده رأی میگیریم .

آقایانیکه تصویب میکنند که عده ۸ نفر باشد قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با کثرت تصویب شد - بعد از اینکه جلسه ختم شد آقایان باید این عده را انتخاب نمایند دستور شب چهار شنبه مطلب مهمی که جزء دستور بگذاریم نداریم جز این لایحه وزراء

سلیمان میرزا - این را حالا اگر ما بخواهیم جزء دستور آتی بگذاریم شاید تا جلسه آتی رایورتن کمیسیون حاضر شود و ممکن هم هست که اگر رایورتنش هم آمده باشد رایورتنش طبع و توریع نشده باشد و وقتی بنا شد که در آن خصوص دقت نشود این لایحه شامل مسائل مطالب اساسی مهمی نیست و سرسری نباید باو ملاحظه کرد باید خیلی دقت کرد بنابر این تا چند ساعت بیشتر از آن آن لایحه را ندهند نمیتوانند بفهمند اگر موافقت بکنند پس از طبع و توزیع جزء دستور بگذارند تا یک مطالبه و دقت درستی در آن بکنند .

رئیس - عرض کردم مسئله مهمی نداریم فقط رایورتن کمیسیون بودجه و این قبیل چیزها هست اگر تصور میکنید که رایورتن حاضر نمیشود جلسه را شب پنجشنبه قرار میدهم و انشاء الله تا آن وقت رایورتن رسیده است مخالفی نبود و جلسه آتی شب ۵ شنبه معین گردید مجلس ۵ ساعت و ربع از شب گذشته ختم گردید .

معلوم نیست ولی میربنجه استرآبادی محمدحسین خان تویخانه و انتظام لشکر خواجهوند شکر الله خان هزارجریبی عراض خان ترکمان لطف علی خان برادر اسمعیل خان محققاً کشته شده مقتول از یکصدنفر بیش اشرار راتا بحال شصت نفر بار دو آوردند شکر خدارا بجای آوردیم و امیدواریم بزودی نمایندگان را از نگرانی این صفحات آسوده نمائیم (اطلاعاً بعرض میرساند سردار محیی - معین همایون) از طرف عموم نمایندگان تحسین گفته شده .

نایب رئیس - بطوریکه در صورت مجلس ذکر شد دستور امشب لایحه وزراء بود ولی میدانید که قبلاً باید در کمیسیون مذاکره شده رایورتن بدهند تا در دستور گذاشته شود ولی آن رایورتن هنوز تکمیل نشده است و چیزی هم حاضر نیست که در دستور بگذاریم بنظر بنده لایحه که در باب اراضی قراب عربستان که مدتی است بکمیسیون رجوع شده و رایورتن آن آمده است خالی از اهمیت نیست اگر مجلس رأی بدهد و تصویب بکنند داخل مذاکره آن شویم مخالفی هست ؟

ارباب کیخسرو - بنده مخالفی ندارم بعلاوه تقاضا میکنم رایورتن راجع بقنات کنسویه یزد هم چون خیلی محل احتیاج است در دستور گذاشته شود .

افتخار الواعظین - طرحی پیشنهاد شده بود از طرف چند نفر آقایان محترم در باب باغات دولتی که وقت هم گذشته است و کمال اهمیت را هم دارد و رجوع شده بود بکمیسیون مبتکرات کمیسیون هم رایورتن خودش را داده است اگر چنانچه آقایان محترم تصویب فرمایند آن رایورتن جزء دستور گذاشته شود (بعضی تصدیق کردند)

کاشف - قانون شرکتهای مدنی است از کمیسیون فواید عامه گذشته است و بنده گمان میکنم یکی از قوانین مهمه است اگر جزء دستور گذاشته شود بموقع است و خیلی مهم است .

نایب رئیس - قانون شرکتهای همینطوری که میفرمایند خیلی اهمیت دارد ولی بعضی نظرات در آن هست که باید آن نظرات بشود بعد جزء دستور گذاشته خواهد شد .

منتصر السلطان - در خصوص اراضی قراب که اظهار شد رایورتن آن جزء دستور گذاشته شود چون خیلی اهمیت دارد و باید بعضی نظرات در آن بشود و افکار هم برای آن حاضر نیست باین جهت بنده عرض میکنم که نمیشود فوراً جزء دستور گذاشته شود .

نایب رئیس - باید رأی بگیریم حالا رأی میگیریم در این فقره هر یک از آقایان که تصویب میکنند رایورتن کمیسیون بودجه در باب اراضی قراب که جزء دستور گذاشته شود قیام نمایند (بعضی قیام کردند)

نایب رئیس - رد شد رایورتن کمیسیون بودجه راجع بقنات کنسویه یزد جزء دستور هست محتاج برای نیست و چند مرتبه جزء دستور آمده و موقع قرائتش نرسیده حالا اگر مخالفی نیست جزء دستور گذاشته شود (چون اظهار مخالفی نشد بعبارت ذیل قرائت شد)

از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی - لایحه وزارت مالیه راجع به شکست قنات کسنویه یزد و معز آباد واقع در یزد قرائت گردیده چنانچه سابقاً وزارت مالیه پیشنهاد نموده بودند چهارصد تومان نصف مالیات کسنویه معز آباد تخفیف داده شده بود حالیه نیز نظر بشکست و خرابی قنات مزبوره وزارت مالیه نصف دیگر بقیه مالیات کسنویه تخفیف داده شود تا این که مالکین قنات مزبوره شروع بآبادی آن نقاط نموده بعد از آن که محصولی دست داد مجدداً از روی تعدیل مالیات دریافت شود پس از مذاکرات لازمه کمیسیون بموجب ماده ذیل تخفیف بقیه مالیات کسنویه را تصویب مینماید .

ماده - مبلغ چهارصد تومان نصف دیگر مالیات کسنویه و معز آباد تخفیف داده میشود .

آقامیرزا ابراهیم خان - بنده از مخبر محترم کمیسیون بودجه خواستم سؤال کنم اصل این مالیات چقدر بوده است چون ابدأ معلوم نکرده که اصل مالیات چقدر بوده است و آنچه مجلس تخفیف می دهد چه هست خواهشمندم که توضیحی بدهند که معلوم شود اصل مالیات چقدر بوده و این تخفیفی که میدهند چقدر است .

حاج عز الممالک (مخبر کمیسیون بودجه)

اینجا در راپورت توضیح شده است و مجلس در سابق رأی داده که نصف مالیات آنجا که چهارصد تومان است تخفیف داده می شود بر حسب تصویب انجمن ولایتی و تصدیق حکومت آنجا بعد هم شرحی از طرف وزارت مالیه نوشته شده است بمجلس که مطابق تصدیق انجمن این نقطه ابدأ آبادی ندارد و چیزی ندارد که قابل دادن مالیات باشد کمیسیون هم رأی داد که نصف دیگر شما هم تخفیف داده شود چون در آنجا آبادی ندارد هر وقت آن جا آبادی پیدا کرد هر قسم که از برای سایر املاک قرار دادند آن جا هم مثل سایر املاک مالیات خواهند داد عجالتاً چون چیزی ندارد نمیشود مالیات گرفت در این صورت کمیسیون هم رأی داد که این مالیاتی که بهیچوجه وارد نیست تخفیف داده شود

افتخار الواعظین - بنده هیچ علت آمدن این شکل لوایح را به مجلس شورای ملی نمیدانم چیست و وزارت مالیه بجهت چه ارجاع این گونه لوایح را به مجلس لازم میدانند و تصویب مجلس را میخواهد در صورتیکه تکلیف وزارت مالیه در ذیل یک قانون مصوبه معین شده است در قانون انجمن های ایالتی و ولایتی تصریح شده است که چنانچه یک خرابی برای جایی دست بدهد یا بجهت پاره سوانح آسمانی یک محل مستحق تخفیف بشود فقط چیزیکه شرط است تصدیق انجمن ایالتی و ولایتی است که تصدیق کند که این محل محتاج به تخفیف است و وزارت مالیه بعد از تخفیف خواستن انجمن خودش میتواند تخفیف بدهد حالا در صورتی که وزارت مالیه لایحه خودش مینویسد که انجمن یزد تصدیق کرده است که این تخفیف را باید داد و دو قریه است که بکلی خراب و قنات او شکسته و از میان رفته است و مغروبه است و بهیچوجه من الوجوه محصول ندارد و لم یزرع است دیگر نمیدانم برای همچو جایی چه شکل مالیات ممکن است گرفت و چگونه تخفیف میخواهند و پس از آنکه انجمن تصدیق کرده

است دیگر تصدیق او کافی است و وزارت مالیه محتاج بارجاع مجلس بهیچوجه نیست .

ارباب کیخسرو و قندهار گرچه افتخار الواعظین را موافق دیدم و مقصود دیگری داشتند لکن چون وقتی که خاطر آقایان و کلاء مسبوق نیست نمیدانند چه جور رأی بدهند این است که بعضی مطالب محض ندانستیم آنها و ندانند توضیحات همینطور مجمل میماند نه رد میشو نه قبول در وقتی که این لایحه آمده بود بنده توضیحاتی در این باب دادم و حالا لازم دانستم عرض کنم کلیه این قنات شصت سال است رو بخشگی گذاشته است و ۴۰ سال است بکلی خشک شده اهل این ده حتی آب حمام شان را هم از چاه چهل ذرعی می کشند و خیلی موافق است باعدالت که این تخفیف داده شود که مردم اهالی آنجا وضع حالیه و گذشته را بفهمند که چیست و بدانند که نظر اولیای امور این است که بارهای سنگین آنها را تخفیف بدهند بنده از این جهت عرض میکنم که اینجا هیچ آبادی ندارد فقط موقوفاتی دارند که بجهت بیرگزار کردن موقوفاتشان آن جا میمانند و میروند جاهای دیگر کسب میکنند و میآیند آنجا موقوفاتشان را برگزار میکنند بنده فقط محض توضیحات عرض کردم که خاطر آقایان مسبوق باشد و بدانند که حال آن جا و اهالی چیست .

نایب رئیس - مذاکرات کافی است رأی میگیریم در باب راپورت کمیسیون بودجه هر یک از آقایان که تصویب میکنند تخفیف این چهارصد تومان را ورقه سفید خواهند داد و هر یک تصویب نمیکنند ورقه آبی اوراق رأی اخذ و آقای حاج میرزا رضا خان احصاء نمود بدین قرار اعلام نمود اوراق سفید ۶۵ لایقره یک

نایب رئیس - با کثرت ۶۵ رأی تصویب شد راپورت کمیسیون بودجه راجع بورثه مشهدی محسن مجاهد خوانده میشود - بعبارت ذیل قرائت شد .

لایحه وزارت جنگ راجع بمشهدی محسن مجاهد مقتول که در راه حریت شهید شده قرائت گردیده وزارت جنگ نظر باستحقاق ورثه آن مقتول پیشنهاد نموده اند مبلغی بورثه حقوق داده شود پس از مذاکرات لازمه مطابق پیشنهاد وزیر جنگ با کثرت آراء ماده ذیل رأی داده شد .

ماده - مبلغ شش تومان ماهیانه تامدت پانزده سال بورثه مرحوم مشهدی محسن مجاهد مقتول بشرح ذیل داده میشود .

۱- والده آن مرحوم ۲۰ قران ۲- متعلقه آن مرحوم ۱۰ قران ۳- محمد آقا پسر دوساله اش ۳۰ قران ۴- صبیبه چهار ساله اش ۱۰ قران

معدل الدوله - در این مسئله حرفی نیست که حقوق هر کسی را که خدمت کند بملت و دولت بایستی منظور کرد اما وقتی که بی ترتیب این حقوق را مامنظور میکنیم مسلم است که هم آنکه خدمت کرده است بیاداش خدمت خودش نمیرسد و هم اسباب تجری بعضی میشود و بعضی خواهشهای بیجا میکند راجع بعمل مجاهدین مکرر در مجلس مذاکره شده است که کلیتاً باید در تحت یک ترتیب و قاعده باشد یک ترتیبی وزارت جنگ در این باب بدهد که معلوم شود که هر کس چه اندازه و چه ترتیب خدمت کرده و باید اینقدر حقوق باو داده شود و اما بی ترتیب و یکی یکی

این حقوق بمجلس آمدن جز گدا کردن آن ورثه چیز دیگری بر آن ها نتیجه ندارد مثلاً تقاضا میکنند که ماهی دو تومان باو داده شود این معلوم نیست که چه درد اوراد و میکند اگر چنانچه واقماً باید حقوقی بآن ها داده شود باید معلوم گردد در چه خدمت و مجاهدت اورا حقوقی بآن ها داده شود و برای ورثه او تماماً کاملاً حقوقی منظور کرد و پرستاری معین گردد آن ها را نگاهداری کرد و در حقیقت یک ترتیب کلی باید داد که بعضی بعضی نباشد بنده باین نظر بکلی مخالفم یا یکی یکی آمدن این قسم لوایح بمجلس و رأی گرفتن که بعضی رأی گرفته میشود و بعضی رأی داده نمیشود بعضی یک ترتیب عبور میکند که همه رأی میدهند این اسباب خاطر جمعی است و گدائی و نگرانی و پریشانی خاطر جمعی دیگر از این جهت بنده مخالف هستم این بود عرض بنده

حاج عز الممالک مخبر کمیسیون - اولاً گویا ترتیب بهتر از این نباشد که وزارت جنگ تحقیق حال یک کسی را بکند و پیشنهاد بمجلس بکند و کمیسیون بودجه هم لایحه وزارت جنگ را تحقیق و مذاقه کند و راپورت بدهد و از مجلس بگذرد بیشتر از این گویا نمیشود دقت کرد در باب این آدم هم گویا خدمتی از این بالاتر نباشد که جان خود را در راه مملکت نثار کرد کمیسیون هم اگر میتواند پیشنهاد وزیر چیزی اضافه بکند میکرد لکن افسوس اینجا است که نمی توانست زیاد بکند و فقط میتوانست بهمان پیشنهاد وزیر رأی بدهد البته بعد از این هر یک از مجاهدین سابق و لاحق خودشان را بوزارت جنگ معرفی میکنند بمجلس پیشنهاد خواهد شد و البته تحقیق هم خواهد شد که معلوم شود چه خدماتی کرده اند و لایحه در یاداش خدمات آن ها یاد حق خود آن ها یاد حق وراثت آن ها مجلس شورای ملی هم همینطور تصویب میکنند (جمعی تصدیق کردند)

نایب رئیس - مذاکرات کافی است گفتند بنده کافی است) رأی میگیریم در باب راپورت کمیسیون بودجه راجع بورثه مشهدی محسن مجاهد مقتول که شش تومان در ماه بورثه او داده شود هر یک از آقایان که موافقتند ورقه سفید و هر یک که مخالفند ورقه کبود خواهند انداخت

اوراق رأی اخذ و آقای حاج میرزا رضاخان احصاء و بدین قرار اعلام نمودند اوراق سفید ۷۵ ورقه آبی یک

نایب رئیس - با کثرت ۷۵ رأی تصویب شد

حاج عز الممالک - راپورت کمیسیون بودجه راجع به فتح الله خان مجاهد چندی بود که جزء دستور بود و بواسطه آنکه توضیحاتی داده نشد بلا تکلیف مانده بنده تقاضا میکنم جزء دستور شود و بنده توضیحاتی

بدهم در این خصوص رأی گرفته شود

نایب رئیس - تقاضا میکنید که در جلسه آتی جزء دستور بگذاریم یا همین امشب دستور گذاشته شود

حاج عز الممالک - همچو اهمیتی ندارد که جزء دستور جلسه آتی باشد آن روز بواسطه آنکه توضیح داده نشد بلا تکلیف مانده ورد نشده اگر آقایان تصویب می کنند امشب مذاکره و رأی گرفته شود .

نایب رئیس - چون راپورت حاضر نیست میماند برای جلسه آتیه جلسه آتیه شب یکشنبه راپورت کمیسیون ۸ نفری در باب لایحه وزراء اگر رسید که دستور همان خواهد بود والا راپورت کمیسیون بودجه در باب اراضی قیلاب عربستان و راپورت کمیسیون بودجه راجع بپورته فتح الله خان مجاهد ایضا راپورت کمیسیون بودجه در باب یحیی خان قزاق .

حاج آقا - بنده با اینکه منتظر بودم که این لایحه امشب از کمیسیون آمده باشد بمجلس بازهمچو استنباط کردم از فرمایشات آقای نایب رئیس که معلوم نیست در جلسه آتیه هم بمجلس بیاید چون تجربه خیلی کرده ایم که هر لایحه که بکمیسیون برود خیلی معطل میشود حتی اینکه بعضی لوايح بطوری در کمیسیون معطل مانده که مدفون شده و علاوه بر این لایحه راجع بقانون شرکتها که يك شورهم در آن شده و يك قانون مهمی است خوب بود تا کید کنید که حاضر شود و آنهم موضوع مذاکره قرارداده شود تا بعضی چیزها که اهمیت ندارد موضوع مذاکره قرار ندهند و يك مدتی وقت مجلس صرف آن ها نشود علاوه بر این يك سئوالی هم بنده کرده بودم از وزارت داخله راجع باقای معاضد الملك و حاضر نشدند مستدعی هستم تأکید بفرمائید که حاضر شوند و جواب سئوال مرا بدهند چون مدتی است که چندین مرتبه بنده تقاضی کرده ام که حاضر شوند و حاضر نمی شوند .

نایب رئیس - در خصوص کمیسیون امشب منعقد میشود و وزراء امشب خواهند آمد و مذاکره خواهد شد امیدواریم زود تر تمام بشود کوتاهی نخواهد شد .

منتصر السلطان - بنده هم در دستور تقاضا میکنم که راپورت کمیسیون انتخابات را اگر تمام شده برای شور دوم جزء دستور نگذارید اگر تمام نکرده اند از طرف هیئت رئیسه تأکید بفرمائید که کمیسیون تشکیل شود که شور دومی را تمام کند و جزء دستور بشود قانون پستی هم مدتی است که شور اولش تمام شده و دیگر بمجلس بر نگشته و این قانون ها همینطور در کمیسیون ها می ماند و در این دوره نخواهد گذشت خوب است کمیسیون ها بهتر از این کار بکنند یکی هم قانون شرکتها را که آقای حاج آقا تقاضا کردند بنده هم تقاضا میکنم که به کمیسیون تأکید شود که زیاد تر مراقبت بکنند که بمجلس بیاید و جزء دستور شود .

آقا سید حسن مدرس - در قانون شرکتها نظری شده است و بنا شد که آقای رئیس چون ترتیب این قانون شرکتها را ایشان داده اند بنشینند و مجلس بکنند و حضرت آقای حاج امام جمعه هم تشریف بیاورند و آن مجلس فراهم نیامد از جانب ما ها قصوری و تقصیری نشده است قانون پستی را هم چند مرتبه آوردند که مذاکره شود معاون وزارت پست با بعضی ها آمدند بعضی موادش را بردند که ملاحظات خودشان را بکنند پیش آنها معطل مانده است پیش ما معطل نمانده و دیگر پیش ما نیاوردند والا ترتیبش داده میشود و تقصیری از ما نبوده است **حاج شیخ اسدالله** - بنده تقاضا میکنم

راپورت کمیسیون بودجه راجع به ورثه مرحوم آقا سید ریحان الله که طبع و توزیع هم شده و يك اندازه اهمیت میدهم بنده این مطلب را همچنانکه نسبت به مجاهدین تشویق میکنم خوب است نسبت بروحانیین هم تشویق بکنیم و جزء دستور گذاشته شود .

نایب رئیس - در يك جلسه که نمیشود در جلسات دیگر در دستور گذارده خواهد شد (مجلس چهار ساعت الاربع ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۲۹

صورت مجلس شب یکشنبه ۹ شهر رمضان ۱۳۲۹

مجلس سه ساعت و ربع از شب گذشته در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك افتتاح گردید .

آقای میرزا ابراهیم خان صورت مجلس شب پنجشنبه را قرائت نمودند (غائبین جلسه قبل)

بدون اجازه - حاج سید نصرالله - آقا میرزا احمد - میرزا اسدالله خان - آقا سید حسین اردبیلی معزز الملك - دهخدا - آقا سید محمد باقر ادیب - آقایانیکه بوقت مقرر حاضر نشده اند - آقا میرزا ابراهیم قمی یکساعت و نیم طباطبائی - حاج مصدق الممالک یکساعت و ربع حاج امام جمعه - نیر السلطان ۵۰ دقیقه آقا سید محمد رضای مساوات ۴۵ دقیقه وحید الملك - متین السلطنه - آقا شیخعلی شیرازی - آقا شیخ رضا - آقا میرزا یانس - سلیمان میرزا نیم ساعت .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی هست (ملاحظاتی نبود)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد مطلبیکه جزء دستور است پروگرام هیئت وزراء است قرائت می شود بعد در کلیات مذاکره میشود (پروگرام مزبور بعبارت ذیل قرائت شد) چون هیئت وزرای حالیه در موقعیکه این کابینه تشکیل یافت بواسطه لزوم اقدامات مهمه فوریه نتوانستند حسب الرسم پروگرام خود را تقدیم مجلس شورای ملی بنمایند علیهذا لایحه را که چند روز قبل بمجلس پیشنهاد کرده بودند و از طرف مجلس مقدس بکمیسیون مخصوص ارجاع شده و موافقت اعضای کمیسیون را هم حاصل نموده بنا براینکه شامل مطالب کلی میباشد بعنوان پروگرام بمجلس شورای ملی تقدیم مینمایند (محل امضاء رئیس الوزراء)

۱ - قانون انتخابات که از مجلس شورای ملی میگردد چون شرکت هیئت دولت در مباحثات آن لازم است وزراء مطالعه کرده رأی قطعی خود را در مواد آن اظهار خواهند نمود .

۲ - چون در قوانین اساسی حاضره اصلی راجع بکیفیت تجدید نظر در آنها نشده و دولت تجدید نظر در قوانین مزبور را لازم میدانند لهذا در موقع انتخابات آتیه از طرف دولت اعلان می شود در صورتیکه ملت ایران با نظریات دولت در این موضوع موافق باشند اشخاصی را که بنمایندگی انتخاب مینمایند حق تجدید نظر در قوانین اساسی داشته باشند بنا براین دولت برای اینکه رأی ملت را در این باب بفهمد پس از آنکه دوثلث از تمام منتخبین حاضر شوند مجلس را برای صلاحیت در تجدید نظر کافی دانسته در باب لزوم یا عدم لزوم

تجدید نظر رجوع برای نمایندگان جدید خواهد نمود و هر گاه با کثرت دو ثلث آراء را از دوثلث مزبور رأی بتجدید نظر داده شد رأی ملت معلوم و شروع بمذاکرات راجعه بآن خواهد شد

۳ - چون باید هیئت دولت بقدر کفایت مقتدر بوده و اختیاراتیکه لازمه تعهد مسئولیت هیئت را دارا باشد و در انجام تکالیف خود فقط مصالح مملکت را در نظر گرفته از القات اشخاص یا مجامع غیر مسئول بهیچوجه متأثر نشده در مواقیکه این قبیل اشخاص یا مجامع عقاید خود را بدون اطلاع و رجوع باولیای مسئول امور بموقع اجرا میگذارند و یا بواسطه بعضی اقدامات از قبیل انتشارات معمول یا تشکیلات خفیه یا مشوب کردن افهان در صدد تضعیف قوای دولت بر میآیند فوراً از آنها جلو گیری نموده مرتکبین رامجازات خواهند داد ۴ - چون باید دولت تمرکز قوای مملکت اهتمام فوری کرده از عدم مرکزیت و تشتت اقتدارات جلو گیری نماید برای ابقای این مقصود تجدید نظر در قوانین انجمنهای ولایتی و ایالتی و بلدی با استفاده از مستشار هائیکه از اروپا جلب شده اند لازم است و بمجلس پیشنهاد خواهد شد و چون در قانون انجمنهای بلدی حق انفصال بدولت داده نشده است قبل از آنکه نتیجه تجدید نظر معلوم و قانونی شده دولت در انفصال آنها مختار خواهد بود - اشخاصیکه بواسطه فقد قوانین شرعیه که بایستی برای قوانین اساسی نوشته شود از ابهام و اجمال قوانین مزبوره استفاده کرده مغل نظم و آسایش عموم میشوند و باستناد بطواهر قوانین مجمل و مبهم بوسیله انتشارات یا وسایل دیگر با اقدامات دولت ضدیت مینمایند و حتی بعضی اوقات برای اجرای مقاصد خود و قوانین ممالک دیگر متوسل میشوند باید دولت در جلو گیری و دفع ضرر آنها مختار باشد و کلیه از مفاسدیکه ممکن بر سوء تأویل مجملات قوانین مترتب کشور جلو گیری نماید .

۶ - چون برای برقراری نظم و امنیت در تمام مملکت

دو منظور اساسی در نظر دولت است ایجاد قوای منظم کافی

۱ - بحالت تشکیل زاندارمری مرتب در تحت اداره و تعلیم صاحبمنصمان سوئدی لازم است برای ایفای این مقصود دولت اقدامات لازمه را نموده لوايحی را که برای ترتیب جریان این مقصود و تکمیل آن لازم بدانند بمجلس شورای ملی پیشنهاد خواهد کرد ۷ - بعضی ادارات و تأسیسات که بدون اقتضای ضرورت و از روی عدم تجربه ایجاد شده و بقای آنها با احتیاجات فعلی مملکتی متناسب نیست بلکه موقوف کردن یا تخفیف دادن آنها از نقطه نظر مالیه و مقتضیات مملکت لازم است باید دولت در تخفیف یا حذف و ابقاء آن ها مختار باشد

۸ - در باب اصلاحات اساسی وزارت عدلیه دولت مشغول مطالعات لازمه بوده و پیشنهادی بمجلس شورای ملی خواهد کرد و قبل از آن که ترتیب مزبور پیشنهاد شده و صورت قانونی پیدا کند هم اختیاری برای دولت لازم است که باقتضای وقت و موقع اقداماتی را که برای اجرای عدالت لازم میدانند بنماید

۹ - مادام که قانون مجازات از مقامات مقننه نگذشته است و باید دولت در دادن مجازات به ترتیبیکه هیئت وزراء قانون موقتی را مرتب خواهند نمود مختار باشد بدیهی است که پلتیک داخلی هر مملکت

۱۰ - تا يك اندازه بوضعیت پلتیک در روابط خارجه آن